

The analysis of the survey results of the organization, namely, its systems management, opportunities, development and suggest follow-up; to improve management:

1) Improvement of the management structure of the organization, the maximum simplification, the decentralization of most functions, terms of reference managers with regard to qualifications and personal qualities.

2) Development of strategy of the company (based on an analysis of its strengths and weaknesses).

3) Development of an information management system that provides effective communication link between the units.

4) Develop a system of decision-making, law and management procedures, systems of stimulation.

5) Develop a system of selection, training, evaluation and movement management training, career planning managers.

6) Work on creating a corporate culture of the organization.

УДК 314.74.2

ОЦІНКА СТАНУ МІГРАЦІЙНОГО РУХУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

РЕШЕТОВА Г. І.,

к.держ.упр.,

доцент кафедри менеджменту

виробничої та невиробничої сфери,

Донецький державний університет

управління (м. Маріуполь)

Статтю присвячено дослідженню актуальних проблем, які виникають в процесі оцінки міграційного руху населення в Україні. Дано рекомендації щодо удосконалення системи міграційної статистики в Україні.

***Ключові слова:** міграція; міграційний рух; населення; статистика; моніторинг; Державна міграційна служба України; облік населення.*

Статья посвящена исследованию актуальных проблем, которые возникают в процессе оценки миграционного движения населения в Украине. Даны рекомендации по совершенствованию системы миграционной статистики в Украине.

***Ключевые слова:** миграция; миграционное движение; население; статистика; мониторинг; Государственная миграционная служба Украины; учет населения.*

The article has been devoted to the investigation of the up-to-date problems, which arise in the course of evaluation of the migration of population in Ukraine. There have been given the recommendations on how to improve the systems of the migration statistics in Ukraine.

Keywords: migration; migration movement; population; statistics; monitoring; the State Migration Service of Ukraine; census registration.

Постановка проблеми в загальному виді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На момент проголошення Україною незалежності жодної міграційної політики, законодавства, адміністративних органів не існувало. Усе довелося створювати, не маючи досвіду, кадрів, необхідних фінансових ресурсів, за умови складної міграційної ситуації. Міграційний рух як один із найважливіших демографічних процесів є складним та широким поняттям. Міграційна політика є складовою загальної демографічної політики та виокремлюється як окрема складова з метою конкретизації заходів регулювання руху населення. В той же час вона виконує функцію контролю за спрямуванням міграційних рухів та є інституційним відображенням реагування держави на переміщення громадян, що є дуже актуальним сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями оцінки та регулювання міграційних рухів займалися багато вітчизняних та зарубіжних дослідників, а саме: М. Бублій, О. Воробйова, С. Денисюк, І. Івахтюк, О. Малиновська, В. Олефір, Т. Петрова, А. Супруновський, А. Хомра, Б. Хорев, М. Шульга та інші. Але й досі потребує дослідження стан міграційного руху в Україні.

Мета статті. Метою статті є оцінка стану міграційного руху в Україні, розробка рекомендацій щодо удосконалення системи міграційної статистики в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка стану міграційного руху в Україні потрібна, в першу чергу, для належного управління міграційними процесами. Саме точна та оперативна інформація про обсяги та інтенсивність переміщень населення, структуру міграційних потоків дає змогу об'єктивно оцінити вплив міграції на розвиток держави, спрогнозувати перспективи на майбутнє, розробити управлінські заходи та визначити необхідні для їх реалізації обсяги коштів. Саме тому впровадження дієвого моніторингу міграційних рухів населення, відстеження даних щодо міграції, а також створення органів, відповідальних за збирання та аналіз даних про обсяги і потоки міграції є однією з вимог Плану дій з лібералізації візового режиму [1], наданому Україні ЄС, серед завдань якого удосконалення міграційного менеджменту займає помітне місце.

Основним джерелом інформації про міграційних рух населення є поточний облік, який проводиться органами державної статистики України на основі даних про реєстрацію та зняття з реєстрації осіб за місцем проживання шляхом обробки листків прибуття та вибуття, які заповнюються в момент реєстрації в підрозділах Державної міграційної служби. Перевагою поточного обліку є його постійність, яка дає змогу прослідкувати процес в'їзду та виїзду за тривалий період, охоплення всієї території країни, єдність методики. Разом з тим, значна кількість громадян не заявляють офіційно про зміну місця свого проживання, особливо у зв'язку з

виїздами з метою працевлаштування, які вважають тимчасовими, що зумовлює значний недооблік міграції. Так, під час першого Всеукраїнського перепису населення 2001 р. з'ясувалося, що реальні втрати населення в результаті еміграції за кордон впродовж 1990-х рр. були принаймні в 1,7 рази більшими, ніж зафіксовані поточним обліком. Про недооблік міграції свідчать також порівняння даних про виїзд з України із даними зарубіжних держав про в'їзд українців на їх територію.

Хоча за даними офіційної статистики після 2005 р. Україна має невелике додатне сальдо міграцій (в 2015 р. воно становило 31,9 тис.), наведені вище міркування дають підстави для припущення, що насправді країна продовжує втрачати населення в результаті міграції, а додатне сальдо за поточним обліком переміщень пояснюється лише тим, що прибуття населення завжди реєструється краще, ніж вибуття. Уточнення даних про міграцію та розміщення населення можна було б здійснити на основі перепису. Проте після 2001 р. перепис в Україні не проводився, хоча інтервал між переписами зазвичай повинен становити 10 років.

Для оцінки міграційного руху важливу роль відіграють адміністративні дані, що збираються низкою відомств. Зокрема, Державна служба зайнятості обліковує видані нею дозволи на працевлаштування іноземців в Україні, а також громадян України, працевлаштованих за кордоном за допомогою ліцензованих агентств зайнятості.

Державна прикордонна служба України (ДПС) фіксує перетини державного кордону, що дає уявлення про транскордонну мобільність населення. Однак, дані щодо цілей виїзду громадян за кордон є мало інформативними. Крім того, в статистиці прикордонників не виділяються перетини кордону в рамках угод про так званій «малий прикордонний рух» (можливість безвізового в'їзду на прилеглу до кордону територію сусідніх держав мешканців українських прикордонних населених пунктів), що за оцінками становлять до половини перетинів західного кордону.

Таким чином, загальна картина транскордонної мобільності до певної міри викривляється. Оскільки в компетенції ДПС є запобігання злочинності та правопорушенням на кордоні, прикордонна статистика містить також дані про затриманих нелегальних мігрантів, не пропущених на територію України потенційних нелегальних мігрантів (з розподілом за громадянством, проте не за віком і статтю).

На сайті ДМС статистична інформація не виставляється, до Державної служби статистики, крім форми стосовно чисельності біженців, не передається. Оцінюючи вагомість адміністративних даних варто враховувати, що при організації обліку відомства керуються потребою виконання власних, досить різноманітних функцій, мають різні технічні та кадрові можливості для статистичної роботи. Збір інформації про переміщення населення не належить до основних завдань їх діяльності, має підпорядковане значення. Тому адміністративна статистика здебільшого одномірна, не деталізована, стосується подій, а не людей (що подекуди обумовлює подвійний рахунок), інколи дані збираються, проте статистично не обробляються, особливо щодо структурних

характеристик мігрантів. Як правило, доступ до відомчої статистики недостатній. Більшість даних не публікується, на сайтах не виставляються. Їх можливо отримати лише за запитами.

Низкою відомств України з метою виконання покладених на них функцій створено автоматизовані реєстри, що містять дані про населення, у т.ч. громадянство та місце проживання осіб. Так, ще 1996 р. започатковано Державний реєстр фізичних осіб-платників податків (ДРФО). Фізичні особи беруться на облік за місцем реєстрації свого проживання, або перебування (іноземці, які не є резидентами) на території України. У процесі реєстрації на платника податків оформлюється облікова картка, номер якої зберігається за ним протягом усього життя. Реєстр містить також дані про джерела отримання доходів. Теоретично ДРФО може бути джерелом інформації щодо внутрішніх переміщень населення, оскільки наймані працівники сплачують податки за місцем працевлаштування, а не зареєстрованого проживання, що не завжди відповідає фактичному, а також щодо виїзду громадян за кордон та прибуття іноземців. ДРФО містить дані щодо видів діяльності і джерел доходів іноземців, які проживають в Україні, що могло б сприяти вивченню значення міграції для економічного розвитку країни. Однак, ці дані в такому контексті не розробляються і не публікуються.

Розпорядником цілої низки спеціалізованих державних реєстрів є Державна реєстраційна служба України. Реєстром, в якому міститься найбільше демографічних даних, є, безумовно, Державний реєстр актів цивільного стану громадян. Інформація щодо громадянства осіб, дані яких вносяться до реєстру, зазначається з 1993 р. Тому цей реєстр може використовуватися для аналізу демографічних процесів в середовищі іноземців, які проживають в Україні.

Ще одним реєстром, що містить дані, які б могли допомогти у вивченні міграційних процесів, є Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДР), що функціонує з 2004 р. Статистична обробка даних за громадянством підприємців не провадиться. Проте, оскільки відповідні записи в реєстрі є, можна виявити підприємців-іноземців, здійснити розподіл за країнами їхнього громадянства та видами діяльності. Це сприяло б аналізу економічної діяльності іноземців в Україні, оцінці значення міграції для економіки країни.

Один з найбільших державних реєстрів в Україні – Державний реєстр виборців (ДРВ) [2]. Він почав діяти з березня 2009 року. Розпорядником реєстру є Центральна виборча комісія. ДРВ формувався на основі існуючих локальних списків виборців, дані яких уточнювалися, у т.ч. шляхом розсилки всім громадянам, внесеним до реєстру, повідомлень з проханням в разі неточності виправити свої персональні дані. У ньому міститься інформація про громадян, які досягли 18-річного віку, тобто про понад 80 % населення країни (прізвище та ім'я, дата та місце народження, місце проживання/перебування (виборча адреса), дата набуття громадянства України). Особлива цінність Реєстру виборців для вивчення міграції полягає у тому, що внесення даних про місце проживання не пов'язано з наявністю реєстрації особи за певною адресою. Воно може відбуватися за будь-яким документом, який підтверджує реальне проживання громадянина: довідкою

ЖЕК, свідоцтвом про право власності на житло, свідоцтвом про шлюб чи про народження, що засвідчує родинні зв'язки з вже зареєстрованим за цією адресою виборцем, письмовою згодою власника житла, договором оренди житла, або чимось іншим. Завдяки цьому реєстр виборців точніше відображає розміщення населення територією країни, ніж інші джерела. Наприклад, за його даними, у Київській області, яка є одним з найбільших центрів тяжіння для внутрішніх мігрантів в Україні, виборців більше, ніж дорослого населення за розрахунками Державної служби статистики України. Порівняння даних реєстру з інформацією Державної міграційної служби про зміну місця проживання громадян, яка систематично передається до Реєстру, дає підстави фахівцям вважати, що переміщення населення фіксуються Реєстром виборців точніше. Шляхом уточнення інформації було знищено близько 1,2 мільйона кратних записів (тобто двох або більше записів про одну й ту саму особу), що становило майже 3 % від загального числа зареєстрованих виборців (36,5 млн). Разом з тим, у картотеках Державної міграційної служби про реєстрацію за місцем проживання ці подвійні записи, вірогідно, залишилися [3].

Хоча Реєстр виборців включає громадян, які проживають або тимчасово перебувають за кордоном, проте далеко не всіх. На жовтень 2014 р. таких зафіксовано 518,8 тис. Однак, до реєстру включено лише тих громадян, які перебувають на консульському обліку. У ньому відсутні дані про характер перебування громадян за кордоном (постійне проживання, тимчасове перебування) та його мету (навчання, робота тощо). Разом з тим, якщо, як цього вимагають активісти з числа працівників-мігрантів, у списки виборців по закордонному виборчому округу вноситимуться мігранти незалежно від їхнього правового статусу та перебування на консульському обліку, Державний реєстр виборців міг би накопичити набагато повнішу інформацію про зовнішню трудову міграцію.

Як свідчить зарубіжний досвід, реєстр населення (демографічний реєстр), тобто постійно оновлювана автоматизована база даних, є найбільш якісним джерелом інформації про населення та його переміщення [4]. Надійність реєстрів, у порівнянні з іншими системами обліку, настільки висока, що в деяких країнах, де вони існують, від проведення періодичних переписів населення відмовилися. Розуміння необхідності створення реєстру населення в Україні обумовило неодноразові кроки у цьому напрямі вже починаючи з 1990-х років. Спочатку висувалася ідея покласти в основу демографічного реєстру реєстр фізичних осіб-платників податку. Пізніше було прийнято рішення про створення Єдиної державної автоматизованої паспортної системи (ЄДАПС). При цьому передбачалося, що ЄДАПС стане найважливішою частиною Державного реєстру населення, забезпечить перехід від паперово-карткової до автоматизованої системи обліку осіб, виготовлення машинозчитувальних документів, аналіз демографічної та міграційної ситуації, структури та складу населення, надасть інформацію для розробки програм соціально-економічного розвитку, проведення виборів та референдумів. До ЄДАПС планувалося вносити біометричні

показники, використовувати для ідентифікації особи персональний номер, який повинен був зазначатися в усіх документах від свідоцтва про народження та паспорта до військової книжки/квитка, пенсійного посвідчення, посвідчення водія тощо [5].

Хоча відповідні роботи мали бути завершені до 2002 р., на практиці система слугувала лише для оформлення закордонних паспортів, реєстраційний облік фізичних осіб з використанням програмно-технічних комплексів ЄДАПС не здійснювався. У 2006 р. Уряд прийняв рішення про створення на основі бази даних ЄДАПС Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування (ДІС) [6]. І знову йшлося про те, що ця система має стати базою для функціонування інфраструктури Державного демографічного реєстру [7]. Проте виконання висунутих завдань гальмувалося, як внаслідок дефіциту коштів, так і відсутності надійної законодавчої бази, а також спеціалізованого виконавчого органу в сфері міграції (міграційної служби), який міг би просувати законотворчий процес.

У листопаді 2010 р. ЄС було надано Україні План дій з лібералізації візового, режиму, за яким, крім іншого, передбачалося запровадження для громадян України паспортів для виїзду за кордон з біометричною інформацією. У зв'язку з цим знову постало питання про демографічний реєстр. 20 листопада 2012 р. Верховна Рада України після низки невдалих спроб схвалила відповідний законопроект [8]. Закон передбачає, що документи, що посвідчують особу (паспорт, посвідчення водія тощо), повинні містити біометричні дані. Усі дані про особу, що збираються при видачі цих документів, зберігатимуться в Єдиному державному демографічному реєстрі (ЄДДР). За Законом (ст. 4), ЄДДР – це електронна інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для зберігання, захисту, обробки, використання і поширення інформації про особу та про документи, що оформлюються із застосуванням засобів Реєстру. Розпорядником ЄДДР є Державна міграційна служба України. Базою для його формування має стати згадана вище Державна інформаційна система реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування (ДІС). Відповідно до Плану заходів щодо запровадження документів, у які імплементовано безконтактний електронний носій, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України [9], роботи по створенню Реєстру планується завершити до кінця 2017 р. Разом з тим, представники громадськості неодноразово закликали Уряд відмовитися від створення ЄДДР, мотивуючи це небезпекою надмірної концентрації персональної інформації за відсутності надійних гарантій її захисту та належного використання.

Для оцінки статистики міграційного руху в Україні важливим видається її відповідність міжнародним практикам та рекомендаціям, виробленим ООН, її спеціалізованими підрозділами, іншими міжнародними організаціями, зокрема, європейською статистичною агенцією Євростат.

Для демографічного щорічника ООН дані щодо міграційного руху збираються за допомогою анкет, які розсилаються урядам країн-членів. Інструментом збору даних щодо потоків мігрантів є анкета «Міжнародна міграція

та подорожування» [10], дані щодо когорт мігрантів у складі населення забезпечуються за результатами перепису [11]. Порівняння змісту анкет із наявними в Україні даними про міграційні рухи засвідчує, що інформація, яка збирається в Україні, вужча, ніж та, що запитується ООН. Що ж до когорт мігрантів, вона є вкрай застарілою, адже її джерелом є перепис 2001 р. Спільні для Євросоюзу правила міграційної статистики були встановлені 2007р. у Регламенті № 862/2007 [12]. Згідно з ними країни-члени повинні надсилати на адресу Євростату статистичні дані щодо чисельності іммігрантів, які прибувають на їх територію; емігрантів, які її покидають; мігрантів, які проживають в країні; кількості виданих дозволів на проживання (окремо виділяються дозволи, видані вперше); іноземців, які набули громадянство відповідної країни тощо. Дані подаються у розрізі віку, статі, громадянства, країни народження, країни попереднього проживання (для іммігрантів), країни призначення (для емігрантів). Національні уряди мають також передавати відомості щодо чисельності: осіб, які звернулися з клопотанням про надання притулку; осіб, клопотання яких розглядаються; відхилених клопотань; клопотань, за якими надано статус біженця, додатковий чи тимчасовий захист; неповнолітніх шукачів притулку, які прибули без супроводу дорослих, з розподілом за громадянством, статтю та віком.

Наступна група даних стосується нелегальних міграційних рухів. Євростатом збирається інформація щодо громадян третіх країн, яким відмовлено у в'їзді; щодо виявлення тих, чиє перебування в країні було незаконним; щодо рішень про видворення та чисельність громадян третіх країн без врегульованого статусу, які покинули територію відповідної держави, у розрізі громадянства, статі та віку. Важливою складовою Регламенту ЄС у сфері міграційної статистики є визначення основних понять, покладених в основу збору даних. Ключовим серед них є визначення міжнародної міграції (імміграції, еміграції) як прибуття/вибуття на строк понад 12 місяців.

Короткий огляд джерел статистичної інформації про міграційні процеси дає підстави для висновку, що в Україні функціонує доволі розвинута система збору інформації про міграційні рухи. Її основними джерелами є поточний облік міграції, перепис населення, обстеження домогосподарств, адміністративні дані. Останніми роками створено низку державних реєстрів, якими охоплено певні групи населення і які містять дані, що потенційно можуть бути використані для доповнення знань про міграції. Попри це статистика міграції, передовсім виїзду громадян за кордон, страждає на суттєві вади.

По-перше, прив'язка обліку до реєстрації за місцем проживання в умовах, коли громадяни не завжди реєструють зміни місця проживання, призводить до суттєвого недообліку переміщень.

По-друге, хоча кожне відомство досягло помітного успіху в удосконаленні власних систем обліку, рівень міжвідомчої взаємодії щодо збору даних про міграції населення та обміну ними потребує підвищення. Наразі відомчі дані фрагментарні, не деталізовані, недостатньо доступні.

По-третє, показники міграційної статистики, як і визначення, які застосовуються, не завжди відповідають міжнародно прийнятим і тому не забезпечують зіставлюваність українських даних із зарубіжними. Водночас, використання нових автоматизованих джерел інформації про населення, якими є цільові державні реєстри, для продукування статистичної інформації про міграційні переміщення не передбачається.

Створення Державного демографічного реєстру лише розпочинається і потребує значних коштів. Крім того, щодо нього виникає низка застережень, у т.ч. й тому, що ДДР передовсім розглядається як база даних оформлених документів, а не джерело статистичної інформації про населення. Зважаючи на викладене удосконалення системи міграційної статистики в Україні може відбуватися шляхом:

- 1) розширення опрацювання показників в рамках існуючих джерел збору даних;
- 2) залучення інформації непрямих джерел даних про міграцію;
- 3) впровадження нових інформаційних джерел.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У зв'язку з вищевикладеним, слід запропонувати в рамках існуючої системи збору даних наступні кроки:

- Державній службі статистики України разом з Державною міграційною службою внести до реєстраційних формулярів питання щодо планованого часу перебування, відокремити короткочасних мігрантів (до 12 місяців), від тих, хто тривалий час перебуває в країні (понад 12 місяців) і відповідає міжнародно прийнятому визначенню мігранта;

- Держприкордонслужбі при складанні статистики перетинів державного кордону України деталізувати дані щодо мети виїзду громадян України за кордон, започаткувати для її з'ясування разом з органами державної статистики, науковими установами періодичні вибіркові опитування міжнародних пасажирів; передбачити виокремлення в статистичних звітах перетинів кордону, які відбуваються в рамках «малого прикордонного руху»; розробляти дані щодо віку та статі затриманих/потенційних незаконних мігрантів;

- ініціювати періодичне видання під патронатом Державної служби статистики міжвідомчого статистичного збірника «Міграції населення», де б публікувалися дані як державної міграційної статистики, так і адміністративні дані про міграції.

У перспективі, враховуючи що удосконалення та розширення можливостей збору та аналізу інформації щодо міграції вимагатиме коштів, організаційних зусиль, а також внесення певних змін у законодавство, слід запропонувати наступні заходи:

- провести перепис населення, який міг би забезпечити інформацію для уточнення як даних про все населення, так і про мігрантів, міграційні втрати України;

- прискорити створення Єдиного державного демографічного реєстру;

- відокремити питання оформлення біометричних паспортів, запровадження яких необхідне для просування до безвізового режиму з ЄС, від питання створення ЄДДР;

- детально продумати концепцію його формування та використання, залучити до її розробки спеціалістів статистиків, врахувати зарубіжний досвід, забезпечити використання накопиченого в Україні досвіду створення та роботи баз даних про населення та наявної в них інформації, розробити алгоритм періодичної передачі не персоніфікованих даних реєстру до статистичного відомства для їх кваліфікованої розробки та аналіз;

- з метою досягнення цих цілей передбачити статистичну складову в Законі про Єдиний державний демографічний реєстр, внести необхідні зміни до законодавства, що регулює ведення цільових державних реєстрів, які б уможливили використання даних реєстрів для поповнення та уточнення статистичних даних про населення загалом та його переміщення зокрема;

- продовжити пошуки важелів, у т.ч. шляхом удосконалення законодавства, для забезпечення більш повної реєстрації громадян за реальним місцем проживання;

- поряд з посиленням адміністративної відповідальності за порушення вимог реєстрації намагатися усунути обставини, які мотивують її уникати, наприклад, нарахування плати за комунальні послуги у залежності від кількості зареєстрованих у житлі осіб, розширити можливості реєстрації проживання в приміщеннях, які згідно норм будівельного права є нежилими;

- доповнити поточний облік міграції, що базується на відомостях про реєстрацію за місцем проживання, періодичними вибірковими обстеженнями осіб, які змінюють місце проживання;

- систематично (один раз на 4-5 років) проводити обстеження населення з питань трудової міграції (як зовнішньої, так і внутрішньої);

- започаткувати періодичні опитування міжнародних пасажирів у пунктах перетину кордону України з метою уточнення складу міграційних потоків, мети та напрямів міжнародних переміщень;

- розвивати міжнародну співпрацю у сфері обліку міграції;

- розширювати обмін даними із статистичними відомствами зарубіжних країн з метою порівняння та верифікації даних;

- у рамках Національної академії наук України, відомчих наукових установ активізувати міграційні дослідження, особливу увагу приділити питанням методології та статистики;

- відновити роботу Міжвідомчої комісії з питань міграції при Кабінеті Міністрів України, для підвищення результативності статистичної складової роботи Комісії включити до її складу представника Держстату України;

- розробити програму розвитку міграційної статистики в Україні. Визначити в ній першорядні завдання та довгострокові цілі, механізм та строки їх досягнення.

Література:

1. Безвізовий діалог між Україною та ЄС. План дій з лібералізації візового режиму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/document/244813925/План%20д_й%20щодо%20л_берал_з_ац_%20_С%20в_зового%20режиму%20для%20Укра_ни.pdf
2. Про Державний реєстр виборців. Закон України від 22.02.2007 № 698-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/698-16>
3. Усенко-Чорна Ж. Державний реєстр виборців – крок до нової якості суспільного буття в Україні // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2011. – № 2 (21). – С.32.
4. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України. Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
5. Про створення Єдиної державної автоматизованої паспортної системи. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.1996 № 898 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/898-96-%D0%BF>; Про затвердження Концепції створення Єдиної державної автоматизованої паспортної системи. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.1997 № 40 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-97-%D0%BF>
6. Про створення Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 № 327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/327-2006-%D0%BF>
7. Про схвалення Концепції розвитку Державної інформаційної системи реєстраційного обліку фізичних осіб та їх документування. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 № 711-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/711-2009-%D1%80>
8. Про Державний демографічний реєстр та документи, що засвідчують особу і підтверджують громадянство України або її спеціальний статус. Закон України від 20.11.2012 № 5402-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5492->
9. Про затвердження плану заходів із запровадження документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, у які імплантовано безконтактний електронний носій, і створення національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства на 2014-2017 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 780-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/780-2014-%D1%80>
10. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unstats.un.org/unsd/demographic/sconcerns/migration/migr2.htm>

11. Статистика международной миграции. Практическое руководство для стран Восточной Европы и Центральной Азии. – ООН, 2011. – С.70.

12. Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on Community statistics on migration and international protection and repealing Council Regulation (EEC) No 311/76 on the compilation of statistics on foreign workers [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/;jsessionid=cDj9TCcFLgT0q7TLBTTYpFlqYvGJJh4RBdjhrGFLlmn3Nxhn2WzM!1967577200?uri=CELEX:32007R0862>

The migration movement as one of the most important demographic processes is a complex phenomenon in the broad sense of the word. The migration policy is a part of the general demographic policy and is distinguished as a separate component in order to concretize the population movement regulating measures. At the same time, it performs a control function over the direction of migration movements and is an institutional reflection of the public response on the population movement, which is up-to-date.

The summary of the sources of statistic data on migration processes affords ground for the conclusion that there exists a quite developed system of data collection on migration movements in Ukraine. Its primary sources are a current migration registration, a census of enumeration, housing surveys and administration data. Over the last years there have been established a range of state registers, which cover certain population groups and contain data, which may be potentially used to supplement knowledge on migrations.

Taking into consideration the above-mentioned information, within the framework of the existing system of data collection there should be offered the following steps: to the State Statistics Service of Ukraine together with the State Migration Service – to add to registration forms a question concerning a planned duration of stay, to separate short-term migrants (up to 12 months) from those who are staying in the country for a long time (over 12 months) and correspond to internationally accepted term of a migrant; to the State Border Guard Service of Ukraine – while drawing up a statistics of the national border crossing of Ukraine specify the data on the purpose the citizens of Ukraine leave abroad, for this purpose together with the government statistics agencies, scientific establishments, initiate random survey of the international passengers; to provide separation of data in the statistic reports of the border crossing on «Local Border Area Traffic»; to develop the data on age and gender of the arrested/potentially illegal migrants; to initiate a periodical publication of the inter-agency statistical book “Migration of the population” under the patronage of the State Statistics Service, where there would be published the data of the national migration statistics and administration data on migration.